[1964] 7 ఎస్ సి ఆర్ 756

1964, దక్షిణ మధ్య రైల్వే, 15

సంత్ రామ్ మరియు ఓఆర్ఎస్.

v.

లభ్ సింగ్, ఓఆర్ఎస్.

[పి.బి.గజేంద్రగడ్కర్, సి.జె., కె.ఎన్.వాంచూ, ఎం.హిదాయత్ ఉల్లా, కె.సి.దాస్ గుప్తా, ఎన్.రాజగోపాల అయ్యన్] గార్, జెజె.]

ఆచారం ఆధారంగా-భారత రాజ్యాంగాన్ని ఉల్లంఘిస్తుందా-"అమలులో ఉన్న చట్టాలు"-ఆచారం మరియు ఉపయోగం-భారత రాజ్యాంగం, కళలు 13, 19.

ప్రతివాది దాఖలు చేసిన దావాలో, మున్సిఫ్ ఈ ప్రాంతంలో ముందస్తుగా ఖాళీ చేసే సాధారణ ఆచారం ఉందని, ఆ ఆచారం ప్రకారం ప్రతివాదికి ముందస్తుగా నిరోధించే హక్కు ఉందని పేర్కొన్నప్పటికీ, అమ్మకంలో ప్రతివాది ఇంటికి మరియు విక్రయించిన ఆస్తికి మధ్య 3 అడుగుల 6 అంగుళాల వెడల్పు ఉన్న భూమిని చేర్చనందున దావాను తోసిపుచ్చారు. ప్రతివాది అప్పీలును జిల్లా జడ్జి అనుమతించారు. పిటిషనర్లు హైకోర్టును ఆశ్రయించగా డివిజన్ బెంచ్ ఇచ్చిన సమాధానంతో ఫలితం లేకపోయింది. సెక్షన్ 19(5) ప్రకారం ముందస్తు ఖాళీకి సంబంధించిన చట్టం కాపాడబడిందని, రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 13 ప్రకారం ఇది చెల్లదని డివిజన్ బెంచ్ పేర్కొంది. భావు రామ్ వర్సెస్ కేసులో ఈ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పుపై పిటిషనర్ ఆధారపడి ఉన్నారు. బైజ్ నాథ్ మరియు విసినేజ్ మైదానంలో ముందస్తు ఖాళీని క్లెయిమ్ చేయలేమని పేర్కొన్నారు. ప్రతివాదులు (ఎ) భావు రామ్ కేసు శాసనపరమైన చర్యకు సంబంధించినదని, ప్రస్తుత కేసు ఆచారం నుండి ఉద్భవించిందని, అందువల్ల ఇది విలక్షణమైనదని మరియు (బి)

ఆర్టికల్ 13 (1) లోని "అమలులో ఉన్న చట్టాలు" అనే పదబంధం యొక్క నిర్వచనంలో "బలవంతం మరియు ఆచారంలో ఉన్న అన్ని చట్టాలను చేర్చలేదు" అని వాదించారు.

(1) శాసన చట్టానికి సంబంధించినంత వరకు భావు రామ్ ఉదంతం పరిధి ఆధారంగా ముందస్తు ఖాళీ చేసే చట్టం చెల్లదని నిర్ణయిస్తుంది. శాసన చట్టాన్ని చెల్లుబాటు కాదని నిర్ధారించడానికి ఈ కోర్టు ఇచ్చిన కారణాలు ఒక ఆచారానికి సమానంగా వర్తిస్తాయి.

భావు రామ్ వర్సెస్ బి.బైజ్ నాథ్ సింగ్, [1962] సూప్ 3 ఎస్.సి.ఆర్ 724, తరువాత. ·

దిగంబర్ సింగ్ వర్సెస్ అహ్మద్ సైద్ ఖాన్, ఎల్.ఆర్. 42 ఐ.ఎ. 10.

(2) భారత భూభాగంలో ఆచారం, వాడుకలో 'అమలులో ఉన్న అన్ని చట్టాలు' అనే పదంలో 'చట్ట బలం' చేర్చబడింది.

సివిల్ అప్పీలేట్ పరిధి: సివిల్ అప్పీల్ నెంబరు 299 ఆఫ్ 1964. అలహాబాద్ హైకోర్టు 1961 సెప్టెంబరు 26న ఇచ్చిన తీర్పు, ఉత్తర్వులపై అప్పీల్ నెం.620లో 1957 రెండో అప్పీలు నంబరులో అప్పీలు చేశారు.

పిటిషనర్ల తరఫున జేపీ గోయల్..

బి.సి. మిశ్రా. ప్రతిస్పందకుని నెం.1 కొరకు.

ఏప్రిల్ 15, 1964. హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పులో..

హిదయతుల్లా, జె.-అలహాబాద్ లోని హైకోర్టు నుంచి వచ్చిన ధృవీకరణ పత్రం ద్వారా ఈ అప్పీలులో మొదటి ప్రతివాది దాఖలు చేసిన ముందస్తు పిటిషన్ లో పిటిషనర్లు నలుగురు అసలు ప్రతివాదులు. కైసేరి బేగం (ప్రతివాది నెం: 2) 1953 డిసెంబరు 4 న రాంపూర్ జిల్లాలోని మొహల్లా ఘెర్ అబ్దుల్ రెహ్మాన్ ఖాన్, ఖాస్బా మిలాక్, తహసీల్ మిలాక్ లో ఒక ప్లాట్ మరియు రెండు ఇళ్లను పిటిషనర్లకు విక్రయించాడు. మొదటి ప్రతివాది లఖ్ సింగ్ పక్కపక్కనే ఉన్న ఇంటిని

కలిగి ఉన్నాడు మరియు అతను సాధారణ డిమాండ్లు చేసిన తరువాత పరిసర ప్రాంతంలో ముందస్తు ఖాళీని కోరాడు. లభ్ సింగ్ రాంపూర్ లోని మున్సిఫ్ కోర్టులో ఈ దావాను దాఖలు చేశాడు, అతను సెప్టెంబర్ 25, 1955 నాటి తన తీర్పు ప్రకారం మిలాక్ పట్టణంలో ముందస్తు ఖాళీ చేసే సాధారణ ఆచారం ఉందని పేర్కొన్నాడు. లభ్ సింగ్ కు ముందస్తు హక్కు ఉందని, ఆయన తలాబ్ లు నిర్వహించారని ఆయన అభిప్రాయపడ్డారు. అయితే, ఈ అమ్మకంలో లభ్ సింగ్ ఇంటికి, విక్రయించిన ఆస్తికి మధ్య 3 అడుగుల 6 అంగుళాల వెడల్పు ఉన్న భూమిని చేర్చనందున ఆయన దావాను తోసిపుచ్చారు. ఖర్చుల గురించి ఆర్డర్ ఇవ్వలేదు. దీనిపై లభ్ సింగ్ అప్పీల్ చేయగా ప్రస్తుత పిటిషనర్లు అభ్యంతరం వ్యక్తం చేశారు. రాంపూర్ జిల్లా జడ్జి అప్పీలును అనుమతించి క్రాస్ అభ్యంతరాలను తోసిపుచ్చారు. పిటిషనర్లు అలహాబాద్ హైకోర్టులో రెండవ అప్పీలు దాఖలు చేశారు, అప్పీలును విచారించిన జస్టిస్ వి.డి.భార్గవ ఈ క్రింది ప్రశ్నను డివిజన్ బెంచ్ కు పంపారు:-

> రాజ్యాంగం అమల్లోకి వచ్చిన తర్వాత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 13తో పాటు ఆర్టికల్ 19(ఎల్)(ఎఫ్)లోని నిబంధనలకు విరుద్ధంగా ఉందా లేక ఆర్టికల్ 19లోని క్లాజ్ (5) ద్వారా దాన్ని కాపాడవచ్చా?

ఆర్టికల్ 19లోని క్లాజ్ (5) ద్వారా ముందస్తు ఖాళీకి సంబంధించిన చట్టం సేవ్ చేయబడిందని, రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 11 ప్రకారం ఇది చెల్లదని డివిజనల్ బెంచ్ అభిప్రాయపడింది. ఈ సమాధానాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని రెండో అప్పీలును కొట్టివేసింది. అయితే ఈ కేసును హైకోర్టు ధృవీకరించడంతో ప్రస్తుతం అప్పీల్ దాఖలైంది.

జస్టిస్ వి.డి.భార్గవ లేవనెత్తిన ప్రశ్నను భావు రామ్ వర్సెస్ బి.బైజ్ నాథ్ సింగ్ కేసులో రేవా స్టేట్ ప్రీ-ఎంప్షన్ యాక్ట్ 1946లోని సెక్షన్ 10కి సంబంధించి ఈ కోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకుంది. ఈ న్యాయస్థానం అధిక సంఖ్యాకుల అభిప్రాయం ప్రకారం ముందస్తు శూన్యం చట్టం పొందే హక్కుపై అసమంజసమైన ఆంక్షలు విధించింది. రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 19(1)(ఎఫ్) ద్వారా హామీ ఇవ్వబడిన మరియు చెల్లని ఆస్తులను

కలిగి ఉండటం మరియు పారవేయడం. విక్రేతపై, వెండి వ్యాపారిపై ఆంక్షలు విధించిందని, సాధారణ ప్రజానీకానికి ఎలాంటి ప్రయోజనం లేదని, దీనికి మద్దతుగా ఇచ్చిన ఏకైక కారణం, వివిధ మతాలు, జాతులు లేదా కులాలకు చెందిన వ్యక్తులు నివసించే ఏ ప్రాంతంలోనైనా ఇతర మతాలు లేదా కులాలకు చెందిన వ్యక్తులు ఆస్తులు సంపాదించకుండా నిరోధించిందని ఎత్తిచూపారు. రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 15 దృష్ట్యా ఇది సహేతుకంగా పరిగణించబడదు.

ఈ తీర్పు వర్తిస్తే ప్రస్తుత అప్పీలు సఫలం కావాలి. లభ్ సింగ్ తరఫున వాదించే మిస్టర్ బి.సి.మిశ్రా భావు రామ్ కేసును వేరు చేయడానికి ప్రయత్నిస్తాడు. మునుపటి కేసు చట్టపరమైన చర్యకు సంబంధించినదని, ప్రస్తుత ముందస్తు కేసు ఆచారం నుండి ఉద్భవించిందని ఆయన వాదించారు. దిగంబర్ సింగ్ వర్సెస్ అహ్మద్ సైద్ ఖాన్ లో తీసుకున్న నిర్ణయాన్ని ఆయన ప్రస్తావిస్తూ, ప్రివీ కౌన్సిల్ యొక్క జ్యుడీషియల్ కమిటీ భారతదేశంలోని గ్రామ సమాజాలలో ముందస్తు శూన్య చట్టం యొక్క ప్రారంభ చరిత్రను ఇచ్చింది మరియు ముందస్తు శూన్యం యొక్క చట్టం మహమ్మదీయ చట్టంలో దాని మూలాన్ని కలిగి ఉందని మరియు కొన్నిసార్లు, దాని ఫలితమని పేర్కొన్నాడు. ఒక గ్రామంలో వాటాదారుల మధ్య ఒప్పందం. ఆర్టికల్ 12లో నిర్వచించిన విధంగా 14, 15 అధికరణలు రాజ్యాన్ని ఉద్దేశించినవని, తన ప్రకారం అవి ఆచారం లేదా ఒప్పందానికి వర్తించవని, రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 13(1)(బి)లో ఇచ్చిన నిర్వచనం ప్రకారం ఇది చట్టమని మిశ్రా వాదించారు. ఈ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు ప్రస్తుత కేసును కవర్ చేయదని, దాని ఆధారంగా ముందస్తు ఖాళీ యొక్క ఆనవాయితీ చట్టం యొక్క చెల్లుబాటు ప్రశ్నను పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సిన అవసరం ఉందని ఆయన వాదించారు.

ఆచారం లేదా ఒప్పందం లేదా శాసనం యొక్క ఫలితం కావచ్చు ముందస్తు ఖాళీ యొక్క దవడ యొక్క మూలాలను కనుగొనడానికి పురాతన చట్టంలోకి వెళ్ళవలసిన అవసరం లేదు. శాసన చట్టానికి సంబంధించినంతవరకు భావు రామ్ కేసు విసినేజ్ ఆధారంగా

ముందస్తు ఖాళీ యొక్క దవడ చెల్లదని నిర్ణయిస్తుంది. శాసన చట్టాన్ని చెల్లుబాటు కాదని నిర్ధారించడానికి ఈ కోర్టు ఇచ్చిన కారణాలు ఒక ఆచారానికి సమానంగా వర్తిస్తాయి. ప్రాథమిక హక్కులకు సంబంధించిన మూడవ భాగం, ముఖ్యంగా ఆర్టికల్ 19(ఐ)(ఎఫ్)తో ఆచారం ప్రభావితమవుతుందా అనేది మాత్రమే ప్రశ్న. ఆర్టికల్ 13(1) అమలులో ఉన్న అన్ని జావ్ ల గురించి వివరిస్తుందని, ఆర్టికల్ 13లోని క్లాజ్ (3)(బి)లోని "అమలులో ఉన్న చట్టాలు" అనే పదబంధం యొక్క నిర్వచనంలో ఆచారం చేర్చబడలేదని మిశ్రా తెలివిగా ఎత్తిచూపారు. ఈ దశలో ఆర్టికల్ 13 చదవడం సౌకర్యవంతంగా ఉంటుంది:

13. (1) ఈ రాజ్యాంగం ప్రారంభానికి ముందు భారత భూభాగంలో అమలులో ఉన్న అన్ని చట్టాలు, ఈ భాగంలోని నిబంధనలకు విరుద్ధంగా ఉన్నంతవరకు, అటువంటి అసంబద్ధత మేరకు చెల్లుబాటు కావు.

(2) ఈ భాగం ప్రసాదించిన హక్కులను హరించే లేదా హరించే ఏ చట్టాన్ని ప్రభుత్వం చేయకూడదు మరియు ఈ క్లాజుకు విరుద్ధంగా చేసిన ఏదైనా చట్టం ఉల్లంఘన వరకు చెల్లదు.

(3) ఈ వ్యాసంలో, సందర్భం తిరిగి అవసరం కాకపోతే,-

(ఎ) "జావ్" అనేది భారతదేశ భూభాగంలో జావ్ యొక్క బలాన్ని కలిగి ఉన్న ఏదైనా ఆర్డినెన్స్, ఆర్డర్, బై-జావ్, నియమం, రెగ్యులేషన్ నోటిఫికేషన్, ఆచారం లేదా ఉపయోగం;

(బి) "అమలులో ఉన్న చట్టం" అనేది ఈ రాజ్యాంగం ప్రారంభానికి ముందు భారతదేశ భూభాగంలో ఒక శాసన లేదా ఇతర సమర్థ అథారిటీచే ఆమోదించబడిన లేదా చేయబడిన చట్టాలను కలిగి ఉంటుంది మరియు ఇంతకు ముందు రద్దు చేయబడని చట్టాలను కలిగి ఉంటుంది, అయినప్పటికీ అటువంటి

చట్టం లేదా దానిలోని ఏదైనా భాగం అప్పుడు లేదా నిర్దిష్ట ప్రాంతాలలో అమలులో ఉండకపోవచ్చు.

ఆర్టికల్ 13(3)(ఎ)లోని 'చట్టం' నిర్వచనాన్ని మొదటి క్లాజు ప్రయోజనాల కోసం ఉపయోగించరాదన్నది మిశ్రా వాదన. ఎందుకంటే ఇది రెండవ క్లాజులో "చట్టం" అనే పదాన్ని నిర్వచించడానికి ఉద్దేశించబడింది. అతని అభిప్రాయం ప్రకారం క్లాజ్ (l)లో ఉపయోగించిన "అమలులో ఉన్న చట్టాలు" అనే పదబంధం (3)(బి)లో నిర్వచించబడింది మరియు ఆ నిర్వచనం మాత్రమే మొదటి క్లాజును నియంత్రిస్తుంది, మరియు ఆ నిర్వచనం ఆచారాలు లేదా ఉపయోగాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోదు కాబట్టి, ఆచారంపై ఆధారపడిన ముందస్తు విభజన నియమం ఆర్టికల్.19(1)(ఎఫ్) ద్వారా ప్రభావితం కాదు. మా తీర్పులో, "చట్టం" అనే పదం యొక్క నిర్వచనాన్ని మొదటి క్లాజుతో చదవాలి. "అమలులో ఉన్న చట్టాలు" అనే పదబంధానికి నిర్వచనం ఇవ్వకపోతే "చట్టం" అనే పదం యొక్క నిర్వచనం మొదటి క్లాజుతో చదివి ఉండేదని చాలా స్పష్టంగా ఉంది. "అమలులో ఉన్న చట్టాలు" అనే మిశ్రమ పదబంధాన్ని నిర్వచించడం ద్వారా మొదటి నిర్వచనాన్ని మినహాయించడమే ఉద్దేశ్యమా అనేది ప్రశ్న. "అమలులో ఉన్న చట్టాలు" అనే పదబంధం యొక్క నిర్వచనం ఒక సమ్మిళిత నిర్వచనం మరియు రాజ్యాంగం ప్రారంభానికి ముందు శాసనసభ లేదా ఇతర సమర్థ అధారిటీ ఆమోదించిన లేదా చేసిన చట్టాలను చేర్చడానికి ఉద్దేశించబడింది, చట్టం లేదా దానిలోని ఏదైనా భాగం నిర్దిష్ట ప్రాంతాలలో లేదా అస్సలు అమలులో లేదు. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, శాసన పుస్తకంలో ఉన్నప్పటికీ అమలులో లేని చట్టాలు "అమలులో ఉన్న చట్టాలు" అనే పదబంధంలో చేర్చబడ్డాయి. కానీ రెండవ నిర్వచనం మొదటి క్లాజులోని "చట్టం" అనే పదం యొక్క పరిధిని ఏ విధంగానూ పరిమితం చేయదు. ఇది మొదటి నిర్వచనంలో చేర్చబడని, కానీ రెండవ నిర్వచనంలో చేర్చనిదాన్ని చేర్చడం ద్వారా దానిని విస్తరించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. భారత భూభాగంలో ఆచారం మరియు ఉపయోగం "అమలులో ఉన్న అన్ని చట్టాలు" అనే పదం ద్వారా చట్టం యొక్క బలాన్ని

పరిగణనలోకి తీసుకోవడానికి రెండు బలమైన కారణాలు ఉన్నాయి. మొదటిది, మరో విధంగా ఉంచడం, మొదటి నిర్వచనంలో పేర్కొన్న అంశాలేవీ ప్రాథమిక హక్కులకు భంగం కలిగించని విధంగా మొదటి క్లాజు అమలును పరిమితం చేస్తుంది. రెండవది, రెండవ క్లాజు రాష్ట్రం చేసిన "చట్టాలు" గురించి మాట్లాడుతుంది మరియు ఆచారం లేదా ఉపయోగం రాష్ట్రం చేయదు. మొదటి నిర్వచనం cl. (2) ను మాత్రమే నియంత్రిస్తే, అప్పుడు "ఆచారం లేదా ఉపయోగం" అనే పదాలు cl. (1) లేదా cl. (2) కు వర్తించవు మరియు ఇది ఉద్దేశించబడలేదు. ఈ రెండు నిర్వచనాలు ఆర్టికల్ లోని మొదటి క్లాజు యొక్క అర్థాన్ని నియంత్రిస్తాయని స్పష్టమవుతోంది. అందువల్ల ఈ వాదనను అంగీకరించలేం. ప్రతిస్పందకుడు నెం.1 ఇప్పుడు దానిని కొనసాగించలేదని ఇది తెలియజేస్తుంది. రాజ్యాంగం యొక్క సూచనల దృష్ట్యా మరియు భావు రామ్ కేసులో ఈ కోర్టు యొక్క తీర్పు దృష్ట్యా డిక్రీ. అప్పీలుకు అనుమతి ఉంటుంది, కానీ కేసు పరిస్థితులలో పార్టీలు వారి ఖర్చులను మొత్తం భరిస్తాయి.

అప్పీలుకు అనుమతి ఇవ్వటమైనది.